

8

2

A Papp Ferenc csoportkutatási és túrajelentése
az 1999-es évről

a Magyar Karszt és Barlangkutató Társulat számára

Tartalma:

Kutatások István-lápán az elmúlt néhány évben
Az 1999-es év túrái
(Szabó Leó)

A nyári és őszi Gergés-lápa kutatótáborok eredményei
(Izápy Balázs és Barabás Sándor külön)

A Kiskőhádi zsomboly takarítása
Mont Blanc túra
(Kovács András)

Budapest, 2000. március 9.

Kutatások István-lápán az elmúlt néhány évben

1997 év vége. *Nagymihály Zoltán* felhívta a figyelmünket, hogy a Keleti-ág Sóder-szifonja és a Nyugati ág keleti végén lévő szifon megnyílt, azaz az addigi sóderes-agyagos kitöltés helyett nyílt vízfelület csillog, némi légréssel.

Elsőként a Sóder-szifont kerestük fel, itt azonban egy víz alatti szikla-lebukás után egy 6 méter hosszú teremig tudtam csak eljutni.

Másnap a Nyugati ág szifonjával próbálkoztam (*Szabó L.*). A víz alatt ruha nélkül átbújva igen szűk sóderes járatba érkeztem, amely hamarosan kitágult. Az itt talált lábnyomok arra utaltak, hogy a járat ismert - részben ez, részben hiányos öltözékem visszafordulásra készített, a járat bejárása nélkül.

Nem sokkal később kiderült, hogy a járatot a Plózer István Vízalatti Barlangkutató Csoport búvárai a Sóder-szifon felől támadva, nyolc métert vízzel kitöltött járatban úszva, mintegy fél órával előttem tárták fel. A felfedezés jelentősége: ismertté vált a Keleti és a Nyugati ágak alsó összeköttetése, valamint az is, hogy ez nem csak búvármódszerrel járható.

Bemutakozó jellegű próbabontást kezdtünk meg a Zeg-zug ágban.

*Nagymihály Zoltán*nak segítettünk a Sárkány-fal térképének kiegészítésében.

Az **1998. február 23-25 közötti hétvégén** (*Szabó L., Kertész B.*) ismét behatoltunk az új járatba, ezúttal azt végig bejárva. Ezzel szinte egyidőben *Surányi G.* és társa rövid bontás után igen agyagos oldaltermet találtak.

Másnap *Maucha G.* is csatlakozott hozzánk, a Zeg-zug ág kürtőjének végén próbálkoztunk mesterséges mászással. Mintegy 20 méteres magasságban a kürtő omladékos csővé szűkül. A továbbmászás fokozottan veszélyes, csakis létrás módszerrel és igen körültekintően lehetséges véghezvinni - talán megpróbáljuk.

1998 márciusában (*Hlavács Gy., Ligeti M., Szabó L., Vajdics A.,*)

feltérképeztük az új alsó járatot. A méréshez harmadfok beosztású függőkompaszt és fél fok beosztású fokívet használtunk, a poligont a helyszínen számoltuk át és szerkesztettük ki. A járat összhossza mintegy 70 méter, átlagos magassága 4-6 méter, aljzatkitöltése végig a Nyugati ágból ismert sóder. A huzat hiánya olyan mértékű, hogy a levegő órák alatt bepárasodik, ugyanakkor csak hetek alatt tisztul ki.

A bejutáshoz ezúttal egy szerencsésebb módszert találtunk, így nem kell teljesen a víz alá merülni, az átjutás combig érő vízben megoldható. Az első pár métert kitágítottuk, így a bejárás majdnem kényelmesnek mondható.

A térképről kiderül, hogy az oldalterem közvetlen összeköttetésben áll a főágban az aknarendszer csatlakozási pontjától 5 méterre nyugatra lévő átlépő alatti agyagos nyelővel, alátámasztva ezzel az erre irányult korábbi feltételezéseket. Viszont feltételezhető, hogy egyéb, nagyobb járattal való összefüggés nincs, vagy teljesen el van tömve, hiszen a levegő áll.

A Nyugati ág végi szifont Nullás szifonnak, a járatot Búvár ágnak neveztük el.

A térkép digitális feldolgozását és *Nagymihály Z.* tudtával a *Szenthe-Nagymihály* féle térképre való csatolását *Maucha G.* elvégezte.

1998. május. *Ligeti M., Maucha G., Megyeri K., Szabó L., Vajdics A.* A Hármasszifon kerülő első kötelétől jobbra húzódó óriási falat szintén *Nagymihály Zoltán* javasolta mászásra. A cseppkőfal bal oldalán, annak tetejéig mintegy 25 méter magasba zömében mesterséges technikával jutottam fel (*Szabó L.*) A fal teteje csodálatos, cseppkövekkel bőségesen díszített baldachin. Innen egy rövid, meredek cseppkőlejtő vezet egy apró, félreeső termecskébe, ahonnan még 18 métert tudtunk (*Ligeti M.*) fölmászni, majd a kürtő macskafej nagyságú lyukká szűkült. Az elért összmagasság körülbelül 40 méter.

A továbbjutás a fal tetején mesterséges módszerrel balra harántolva lehetséges - várhatóan hasonló kis termetet, kürtöket lehetne találni.

A cseppköveket *Maucha G.* fotókon dokumentálta, a falat Misi-falnak neveztük, és ideiglenesen, a további mászások idejére, illetve a térkép elkészültéig beszerelve hagytuk.

Másnap a térkép pontosítása végett visszatértünk a Búvár ágba. Célunkat a műszer meghibásodása megghiúsította, de az oldaltermet sikerült a Fekete-teremben túrázó *Lengyel J.*-vel összekiabinálni. Tehát az agyagkitöltés fölött légrés van, de kibontása ennek ellenére sem látszik indokoltnak, lévén aktív nyelő, néhány tavaszi ár úgymint eltömné.

Megpróbáltunk felhatolni a járatból felfelé induló kürtőbe, mely 10 méter után elszűkült.

1998. július 11-12-i és 18-19-i hétvégén (*Szabó L.*) vázlatosan felmértem a Misi-falat és a hozzá csatlakozó kis termet és kürtőt. A méréshez geológuskompaszt használtam, a térkép pontossága a barlangrészt jelentőségével arányos.

Két említésre méltó képződmény, egyhelyütt a visszaoldódás előrehaladott stádiumában lévő cseppkővet találtam, egész fönt pedig heliktitek díszítik a falat.

A fenti kis kürtőben egyértelműen felismerhetőek a gömbüstös formák. ebből arra lehet következtetni, hogy a további mászások ennél sokkal jelentősebb eredményt nem hoznak.

Megtekintettem a Nagy-fekete terem alján lévő nyelőt, és bontásra érdemesnek találtam. A laza agyagos-sáros kitöltés kitermelése nem lenne komoly erőfeszítés; a Búvár ághoz hasonló járatra lehetne bejutni. A munkálatokat a nyári árvizek levonulása utánra érdemes időzíteni, de a hóolvadás előtt mindenképpen be kell fejezni, amennyiben eredmény mutatkozik, komoly ácsolat szükséges.

1998. december vége. Nagyobb erővel (14 fő) nekiláttunk a Zeg-zug ág bontásához. A Zeg-zug ágot és a Tábor-terem előtti oldaltermet (ahonnan a víz csordogál) összekötő feltételezett járatra kívánunk rájutni. Több műszakban 4 méter összhosszban, lefelé 2,5 métert haladva 5 m³ sódert termeltünk ki. A bontandó anyag igen könnyen termelhető rétegzetlen finom szemű sóder, melyben többhelyütt szénült szerves hulladékot, fadarabot találtunk. A térképről leolvasható, hogy a három kanyarral odébb lévő megsuvadt gödör ugyanerre az ismeretlen járatra vezet rá, és a suvadásból ítélve valószínűleg annak oldalában vagy főtéjében csatlakozik hozzá, így kevesebb munkával átüthető lenne, de mivel a bontás az előbbi ponton már igen előrehaladott állapotban van, csak akkor érdemes ebbe belekezdeni, ha valami miatt itt megakadunk. Megpróbáltuk leszívni a Fekete-terem és a Nullás-szifon között északra kicsit fent lévő vakszifont. A kísérletet a leszállítás közben tönkrement gégecső hiúsította meg, de egyszer még mindenképpen megpróbáljuk. A Búvár-ágba vezető Nullás-szifon visszatömődött, az átjutás ismét lehetetlenné vált.

Rengeteg szemetet, mészszipot, kábelt, régi létrát és egyéb vackot szállítottunk ki a barlangból.

1999. október. *Borzsák Sári* és *Gazda Attila* TDK dolgozatukhoz adatgyűjtés céljából meglátogatta a barlangot.

1999. november közepe. 12 fő részvételével visszatértünk a Zeg-zug ágba. Az agyagfal állapota nem változott, ácsolásra nincs szükség. Ötletes húzópálya kiépítése után 3 m³ finom sódert termeltünk ki.

A Zeg-zug ág létra előtti szakaszán *Maucha G.* és *Nagymihály Z.* korábbi mászása során érintett egy igen szűk fal-lukat, melyből néha víz folyik.

Ebbe nagy nehézségek árán behatolva tapasztaltuk (Szabó L.), hogy - mint az várható volt, - néhány méter után járhatatlanná szűkül.

Borzsák Sári és Gazda Attila folytatta a barlang felmérését és adatgyűjtést a TDK dolgozathoz.

1999. december vége. Kilencen ástuk tovább a Zeg-zug ágat. Több műszakban 1,5 m³ sóder kiemelése és 3 m³ sóderes agyag áthalmozása után mintegy 2-2,5 méter átmérőjű, 1,3 méter magas félgömbbe jutottunk, melynek az alja nehezen termelhető, kemény, nedves, nehéz agyag. A kupola oldalába csatlakozik be a fentebb említett besuvadt gödör sóderes agyaggal kitöltött járata. A kupola fala mindenütt szálkő, sajnos nem ad iránymutatást arról, hogy merre érdemes tovább turkálni. A kitöltés jellegének megváltozása miatt a haladás üteme jóval lelassult. A bontás némiképp kezd reménytelenné válni. Az eddigieknél jóval nagyobb energia befektetésével, teljes szelvényt bontva lehetne tovább haladni.

A bontás folytatásáról szakértővel való konzultálás után döntünk.

A helyszínt apró, összesen mintegy 1 m² felületű, nem korrodáló alu trapézlemezről és dexion vasakból álló deponáló ácsolattal biztosítottuk.

A használhatatlan szerszámokat és a törött vödröket kihoztuk.

2000. január vége. Öten átvizsgáltuk a Sárkány-falat, és a fix kiépítés szempontjainak figyelembe vételével tervet készítettünk a barlangrészek köteleinek kicserélésére.

Közben filmezési munkálatainkban segítettük az FTSK és a Mátrai Hőerőmű kutatóit.

Kiskőhāti-zsomboly

1997-99 folyamán csoportunk állagmegóvási munkákat végezett a Kis-kőhāti zsombolyban a BNP (Ferenczy Gergely) megbízása alapján. Ezek a munkák a következőket foglalták magukba:

a korábbi kutatási munkák révén ottmaradt ácsolati és beszerelési anyagok kitakarítása (kisvasúti sínek az 50-es akna aljából, elrozsdásodott drótkötél hágcsók, ácsolati anyagok)

új fix pontok kialakítása az 50-es aknában az alsó-bal és az alsó-középső kisakna beszállásánál

Túráink az 1999-es évben

Tél Négyen részt vettünk az FTSK szervezte Lao-túrán. A barlangot +250 méterig bejártuk, és sok értékes fényképet készítettünk.

Csoportunk három fővel képviseltette magát a Gortani expedícióban.

Négyen kietlen túrát tettünk a Rax és a Schneeberg környékén. A tél végi hóviszonyok és az embertelen időjárás miatt kevés eredménnyel, de annál maradandóbb élménnyel tértünk haza.

Tavaszi A Hágó-kupán learattuk a díjakat.

Nyár Bevezetesként néhány kellemes mászónapot töltöttünk a Raxon, majd áthajtottunk a Canin-platóra, ahol az FTSK barlangászaihoz csatlakozva egy hetet barlangásztunk. 450 méterig bejártuk az Abisso Presso barlangot, 160-g a Boegánt, és 250-ig az F1t5 jelű barlangot. Zárásként három napra lementünk az Isztriára lubickolni. A kellemes és emlékezetes akció csoportunkból 8 főt érintett.

Augusztusban Ligeti Márton és Megyeri Kata Isten szent színe előtt örök hűséget fogadtak egymásnak, majd elpályáztak Kréta szigetére.

Eközben Gyurma a Spluga meandereiben (Verona) vergődött BEAC-os társaival.

8 fővel részt vettünk az augusztus-szeptemberi Canin-táborban, utána ketten stoppal bejártuk Horvátországot.

Ősz 4 fővel végigmásztuk a Mont Blanc Traverzet (Mont Blanc, Mont Maudit, Mont Blanc du Tacul).

Hárman megmásztuk a Grossglocknerre vezető hírhedt Palavicinikuloárt.

A februári Sneelock expedíciót előkészítendő csoportunk néhány tagja bejárta a barlang felső szakaszait.

Kiforrott a sztereó-fényképezés technikája. A Sneelockban és később a Laoban készültek látványos képek.

December elején a Mikulás-túrára a Szent György hegyen vertük fel a hangulatot, szilveszterkor Jósmafőn voltunk.

2000. tél Minősített téli táborunk volt a Fogarasban (Bilea-katlan, Salvamont-ház)

Ismét túráztunk a Lamprechtsofenben. Csoportunkból heten utaztunk ki a Loferi Alpokba. Hatunknak - köztünk egy leány is - sikerült +740 méterig felhatolni.

Két fővel képviseltettük magunkat a Gortani-expedíción.

Csoportunkból heten, az FTSK barlangászaival közösen bejártuk Tennen Gebirge hegység 1111 méter mély Schneelock barlangját. A végpontra egy lány (Vajdics Pac) is legyűrte magát! Feltártunk egy közel 200 méter mély aknát és némi egyéb új részeket.